

สำนักงาน | OFFICE
เศรษฐกิจอุตสาหกรรม | OF INDUSTRIAL ECONOMICS

DIE SHARE

ปีที่ 10 ฉบับที่ 108 มีนาคม 2564

อุตสาหกรรมไทย “ล้มแล้วลุกไว” ก้าวต่อไปอย่างยั่งยืน

SHARING

GBA : Greater Bay Area
ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อน
การพัฒนาเศรษฐกิจ
สาธารณรัฐประชาชนจีน

เก็บมาเล่า

**APEC 2021 : Join,
Work, Grow Together**

สามารถติดตามข่าวสาร
สาระน่ารู้ด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมได้ที่

fanpage
facebook®

Contents

ประจำเดือนมีนาคม 2564

Editor's Note

สวัสดีครับคุณผู้อ่านจุลสาร OIE SHARE ฉบับเดือนมีนาคม 2564 ช่วงนี้ยังมีข่าวการระบาดของไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) อย่างต่อเนื่อง ขอให้คุณผู้อ่านป้องกันตัวเองและดูแลสุขภาพกันด้วยนะคะ

จุลสารเล่มนี้มาพร้อมบทความสาระความรู้ดี ๆ อีกเช่นเคย เริ่มกันที่ คอลัมน์ Econ Focus เรื่อง **อุตสาหกรรมไทยล้มแล้วลุกไว ก้าวต่อไปอย่างยั่งยืน** คอลัมน์ Sharing เรื่อง **GBA : Greater Bay Area ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจสาธารณรัฐประชาชนจีน** และปิดท้ายด้วย เรื่อง **APEC 2021 : Join, Work, Grow Together** ในคอลัมน์ เก็บมาเล่า

ขอบคุณคุณผู้อ่านที่ติดตาม OIE SHARE กันมาตลอดค่ะ

ด้วยความปรารถนาดี

Econ Focus

อุตสาหกรรมไทย 3

ล้มแล้วลุกไว ก้าวต่อไป
อย่างยั่งยืน

Econ Review

สรุปสถานการณ์การผลิต 8

ภาคอุตสาหกรรม

เดือนมกราคม 2564

Sharing

GBA : Greater Bay Area 9

ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อน

การพัฒนาเศรษฐกิจ

สาธารณรัฐประชาชนจีน

เก็บมาเล่า

APEC 2021 : Join, 12

Work, Grow Together

Movement

15

วารสาร
เศรษฐกิจ
อุตสาหกรรม

INDUSTRIAL ECONOMICS JOURNAL

**ชวนนักเขียน
เรียงร้อยบทความ**

ขอเชิญชวนผู้สนใจ
ร่วมส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ลงคอลัมน์
"OIE CLUB บทความเชิงทัศนะ"

ผู้สนใจสามารถส่งบทความเป็นไฟล์ word ทาง oieprnews@gmail.com
สอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ กลุ่มประชาสัมพันธ์ สศอ. 0 2202 4284

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
กระทรวงอุตสาหกรรม

Facebook Fan Page
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

Oie_news

Oieprnews

สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ที่ปรึกษา

ทองชัย ขวลิทธิพิเชฐ

ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

พะเยาว์ คำมุก

รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ศิริเพ็ญ เกียรติเฟื่องฟู

รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ดุสิต อนันตรักษ์

ผู้เชี่ยวชาญด้านการค้าและเตือนภัยภาคอุตสาหกรรม

สุนิสา ตามไท

ผู้เชี่ยวชาญด้านการเพิ่มความสามารถในการแข่งขันภาคอุตสาหกรรม

บรรณาธิการบริหาร

สมจิตต์ เอี่ยมวรชัย

เลขานุการกรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

กองบรรณาธิการ

กฤษฎา นุรักษ์

วรรณกร มีภูมิรู้

พชรวรรณ สนธิมูล

ญาดา ว่องวัฒนากุล

พิชิตพล แก้วงาม

ชุตินา ชุตินทร

ชาญชัย โฉลกคงถาวร

วรรณพร บุญรัตน์พันธ์

บุญอนันต์ เศวตสิทธิ

ภคอร ประสิทธิ์สุข

เทพยุดา วงศ์วิโรจน์

พิมพ์กมล ไชยสมภาร

OIE SHARE ยินดีรับฟังความคิดเห็น คำชี้แนะ และข่าวประชาสัมพันธ์ต่าง ๆ ติดต่อได้ที่ กองบรรณาธิการ OIE SHARE กลุ่มประชาสัมพันธ์ สำนักงานเลขานุการกรม สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ถนนพระรามที่ 6 แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กรุงเทพฯ 10400 อีเมล : oieprnews@gmail.com

ข้อความที่ปรากฏใน OIE SHARE เป็นทัศนะส่วนตัวของผู้เขียน

หากต้องการนำข้อเขียนหรือบทความในฉบับ ไปตีพิมพ์ เผยแพร่
หรือเพื่อประโยชน์อื่นใด กรุณาติดต่อกองบรรณาธิการ

อุตสาหกรรมไทย “ล้มแล้วลุกไว” ก้าวต่อไปอย่างยั่งยืน

กองนโยบายอุตสาหกรรมภาค

1 ปีที่ทรากันดีกว่า โลกทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็ว และซับซ้อนมากขึ้น ทำให้ประเทศต่าง ๆ ต้องเผชิญกับความท้าทายใหม่ ๆ มากมาย โดยเฉพาะในช่วงปีที่ผ่านมา ที่เกิดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด-19) ซึ่งส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมไปทั่วโลก จนก่อให้เกิดความปกติใหม่ หรือ New Normal ในขณะเดียวกัน แนวโน้มโลกอีกหลายด้าน ท่ามกลางความปั่นป่วนและการเปลี่ยนแปลง (VUCA World)¹ จะเป็นปัจจัยเร่งสำคัญที่นำมาสู่การพิจารณาแนวทางการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับบริบทใหม่ ตั้งแต่การพัฒนาในระดับภาพใหญ่ของประเทศ จนถึงการพัฒนาของภาคส่วนต่าง ๆ ไล่เรียงมาเป็นลำดับ สำหรับทิศทางการพัฒนาในภาพรวมของประเทศนั้น ที่ประชุมคณะรัฐมนตรีในคราวประชุมเมื่อวันที่ 29 กันยายน 2563 ได้มีมติเห็นชอบการแก้ไขเพิ่มเติมแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ โดยปรับแนวทางการพัฒนาประเทศให้สอดคล้องกับบริบทและสถานการณ์ที่เปลี่ยนไปจากผลกระทบของการระบาดของโควิด-19 และมอบหมายให้สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) จัดทำ “แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ อันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564-2565” ฉบับสมบูรณ์ เพื่อเสนอต่อคณะรัฐมนตรีต่อไป ซึ่งล่าสุด แผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ฉบับสมบูรณ์ ได้ผ่านความเห็นชอบของคณะรัฐมนตรี และประกาศในราชกิจจานุเบกษาแล้ว เมื่อวันที่ 30 ธันวาคม 2563

แผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ฉบับนี้ จัดทำขึ้นภายใต้แนวคิด “Resilience” หรือที่ตามแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ให้คำแปลแบบไทย ๆ ว่า “ล้มแล้วลุกไว” โดยมุ่งหวังให้ประเทศไทยสามารถรับมือและเตรียมความพร้อมในการช่วยเหลือเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมให้เข้าสู่ภาวะปกติ รวมทั้ง

สร้างจุดเปลี่ยนในการขับเคลื่อนประเทศไปสู่จุดหมายที่ดีกว่าในอนาคต ซึ่งจำเป็นต้องมีการพัฒนาความสามารถของประเทศใน 3 ด้าน ได้แก่ “Cope : พร้อมรับ” คือ การขจัดจุดอ่อนและข้อจำกัดพร้อมบริหารจัดการในทุกภาวการณ์อย่างเต็มที่ภายใต้ทรัพยากรที่มี “Adapt : ปรับตัว” คือ การปรับแนวทางการดำเนินการให้สอดคล้องกับกระแสความเปลี่ยนแปลงและความไม่แน่นอน รวมถึงการปรับตัว

เพื่อสร้างโอกาสจากการเปลี่ยนแปลง และ “Transform : เปลี่ยนแปลงเพื่อพร้อมเติบโต” คือ การเปลี่ยนแปลงเชิงโครงสร้างและปัจจัยพื้นฐานเพื่อพลิกวิกฤติเป็นโอกาส มุ่งสู่การเติบโตอย่างมีคุณภาพทั่วถึง และยั่งยืน โดยกำหนดประเด็นพัฒนาที่ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ (Priority Focus Areas) ไว้ 4 ประเด็น ประกอบด้วย

¹ “VUCA World” เป็นคำย่อของ ความผันผวน (Volatility) ความไม่แน่นอน (Uncertainty) ความซับซ้อน (Complexity) ความคลุมเครือ (Ambiguity) ซึ่งเป็นความท้าทายที่ผู้นำองค์กรต้องทำความเข้าใจและปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและพร้อมรับมือกับสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1. การเพิ่มความเข้มแข็งของเศรษฐกิจฐานรากภายในประเทศ (Local Economy)

2. การยกระดับขีดความสามารถของประเทศเพื่อรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืนในระยะยาว (Future Growth) ซึ่งเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมอุตสาหกรรมศักยภาพในสาขาต่าง ๆ เช่น การแพทย์ ครบวงจร อาหาร เกษตรมูลค่าสูง ยานยนต์สมัยใหม่ การท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์

3. การพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของคน (Human Capital) ให้เป็นกำลังหลักในการขับเคลื่อนการพัฒนาประเทศ และ

4. การปรับปรุง พัฒนาปัจจัยพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการฟื้นฟูและพัฒนาประเทศ (Enabling Factors) อาทิ การพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน การปรับปรุงกฎหมายและส่งเสริมภาครัฐดิจิทัล การพัฒนาองค์ความรู้และนวัตกรรม

การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเครือข่ายและภาคีการพัฒนาเป็นต้นจะว่าไปแล้ว แนวคิด “Resilience” ที่เป็นหลักคิดของแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ฉบับนี้ สามารถนำมาใช้เป็นหลักคิดในการวางแนวทางการพัฒนาได้ในทุกภาคส่วน เพื่อให้มีความสามารถในการปรับตัวรับมือกับปัญหาอุปสรรคและฟื้นตัวจากภาวะวิกฤติได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในบริบทของภาคอุตสาหกรรมก็เช่นกัน โดยในบทความนี้ ผู้เขียนจะกล่าวถึงทิศทางการปรับตัวของภาคอุตสาหกรรมหลังโควิด-19 และแนวทางเชิงนโยบายที่ภาครัฐควรดำเนินการเพื่อสนับสนุนภาคอุตสาหกรรมไทยให้ล้มแล้วลุกไว และก้าวต่อไปอย่างยั่งยืน ซึ่งประมวลมาจากบทความขององค์กรระหว่างประเทศ โดยหยิบยกมานำเสนอใน 2 ประเด็นสำคัญ คือ การปรับห่วงโซ่อุปทานให้มีความยืดหยุ่น และการปรับโครงสร้างการผลิตสู่การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน ซึ่งทั้ง 2 เรื่องนี้มีความเชื่อมโยงกัน อีกทั้งยังมีประเด็นที่สอดคล้องกับประเด็นการพัฒนามาตามแผนแม่บทเฉพาะกิจฯ ด้วย

การปรับห่วงโซ่อุปทานให้มีความยืดหยุ่น

การขาดแคลนวัตถุดิบและการหยุดชะงักของห่วงโซ่การผลิตในบางอุตสาหกรรมจากสถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 แสดงให้เห็นแล้วว่า การมีห่วงโซ่อุปทานที่ซับซ้อนภายใต้โครงสร้างการผลิตในปัจจุบัน เป็นความเสี่ยงอันดับต้น ๆ ที่ผู้ผลิตต้องเผชิญในภาวะวิกฤติโรคระบาดที่มีข้อจำกัดด้านการเคลื่อนย้ายไม่ว่าจะเป็นคนหรือสินค้า เพื่อบริหารจัดการความเสี่ยงดังกล่าว หลังสถานการณ์โควิด-19 ภาคอุตสาหกรรมไทยจึงจำเป็นต้องปรับตัวให้สอดคล้องกับทิศทางการปรับห่วงโซ่อุปทานโลกในยุค New Normal ดังนี้

● ห่วงโซ่อุปทานหลังโควิด-19 จะมุ่งเป้าไปที่การจัดหาในระดับภูมิภาค (Regional Sourcing) มากขึ้น ศูนย์กลางโลจิสติกส์ระดับภูมิภาคจะเกิดขึ้นเพื่อสร้างห่วงโซ่อุปทานที่ยืดหยุ่นและลดการพึ่งพาจากแหล่งเดียว อุตสาหกรรมไทยจึงควรให้โอกาสนี้ในการพัฒนาสู่การเป็นศูนย์กลางโลจิสติกส์ในระดับภูมิภาค จากความได้เปรียบเชิงภูมิศาสตร์ของประเทศ

● วิกฤติโควิด-19 ทำให้เห็นถึงความเปราะบางของการกระจายห่วงโซ่อุปทานไปยังแหล่งต่างๆ ดังนั้น เพื่อลดความเสี่ยงและทำให้ห่วงโซ่อุปทานมีความยืดหยุ่นขึ้น จึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาห่วงโซ่อุปทานภายในประเทศ รวมทั้งเสริมสร้างบทบาทของเครือข่ายการผลิตในระดับท้องถิ่น/ระดับภูมิภาคให้มากขึ้น ซึ่งจะช่วยให้ภาคการผลิตสามารถปรับตัวรับสถานการณ์ในภาวะวิกฤติได้เร็วขึ้น ยกตัวอย่างเช่น ผู้ผลิตอุปกรณ์ป้องกันส่วนบุคคล (PPE) ในประเทศตุรกีและจีน สามารถปรับตัวได้ดีจากความสามารถด้านกำลังการผลิต การเข้าถึงวัตถุดิบ องค์ความรู้ที่มี ตลอดจนระบบมาตรฐานและการประกันคุณภาพ โดยอาศัยกลไกการทำงานร่วมกันในระดับท้องถิ่น ทั้งผู้ผลิต ชุมชน เครือข่ายส่งเสริมนวัตกรรม ในรูปแบบ Fabrication Laboratory หรือ FabLab² ซึ่งเครือข่ายการทำงานในลักษณะนี้จะช่วยเพิ่มความสามารถในการพัฒนานวัตกรรมเพื่อตอบสนองความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นได้อย่างรวดเร็วและยังสามารถขยายผลให้เกิดขึ้นในวงกว้าง โดยเฉพาะในกรณีของประเทศกำลังพัฒนา การขยายความเชื่อมโยงองค์ความรู้และการวิจัยพัฒนาผ่านเครือข่ายระดับท้องถิ่นและภูมิภาค นอกจากจะทำให้เกิดการปรับกิจกรรมทางเศรษฐกิจจากเดิมที่ใช้แรงงานและทรัพยากรเข้มข้นไปสู่กิจกรรมที่มีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นแล้ว ยังเป็นการสร้างโอกาสในการสาธิต ทดลอง และพัฒนานวัตกรรมการผลิต ทำให้เกิดการวิจัยพัฒนาและการผลิตผ่านเครือข่ายนวัตกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการและคำนึงถึงระบบนิเวศของท้องถิ่น เกิดการแลกเปลี่ยน แบ่งปันความรู้ และทรัพยากร เป็นการส่งเสริมโมเดลการผลิตแบบหมุนเวียน

² FabLab คือ เครือข่ายกลุ่มคน/องค์กรที่มุ่งสร้างพื้นที่ส่งเสริมนวัตกรรมในรูปแบบต่างๆ โดยอาศัยเครื่องมือการผลิตที่ทันสมัย เปิดกว้างให้คนที่มีแนวคิดใหม่ ๆ สามารถสร้างสรรค์งานให้เป็นจริงได้ โดยองค์ประกอบสำคัญของ FabLab ได้แก่ (1) เครื่องมือที่ทันสมัย (2) กระบวนการส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรม และ (3) ชุมชนนวัตกรรมทั้งในพื้นที่และในเครือข่าย FabLab ทั่วโลก

โดยเริ่มจากระดับท้องถิ่น แล้วค่อย ๆ ขยายผลต่อไปในระดับประเทศ ระดับภูมิภาค จนนำไปสู่มาตรฐานทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่สูงขึ้นในระดับโลกได้

● **การทำ Stress Testing เพื่อบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทาน** เป็นเรื่องที่ต้องให้ความสำคัญ นับตั้งแต่วิกฤตการณ์การเงินโลก ในช่วงปี พ.ศ. 2551 Stress Testing เป็นเครื่องมือที่เข้ามามีบทบาทในการบรรเทาความเสี่ยงด้านเครดิตจากการให้สินเชื่อ โดยเป็นการมองภาพและพยากรณ์ความเสียหายที่มีโอกาสเกิดขึ้นกับสถาบันการเงินในอนาคต เพื่อนำไปสู่การบริหารความเสี่ยงเชิงป้องกัน และเตรียมรับมือล่วงหน้า แต่หากนำมาใช้กับการบริหารจัดการเรื่องอื่น ๆ ทั่วไป Stress Testing จะเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต จากการที่มีสัญญาณบางอย่างชี้ว่าสถานการณ์อาจมีทิศทางที่เลวร้ายลงจนส่งผลกระทบต่อความยั่งยืนอย่างรุนแรงได้ จึงเป็นตัวช่วยอย่างดีในการเตรียมการล่วงหน้าเพื่อรับมือกับภาวะวิกฤติที่อาจเกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในบริบทโลกยุคหลังโควิด-19 ผู้ผลิตบางรายจึงมีการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานโดยใช้แนวทางของการทำ Stress Testing เช่น การพัฒนา Dashboard ที่แสดงสถานะของการผลิตและการจัดส่งตั้งแต่ขั้นตอนแรกจนถึงขั้นตอนสุดท้ายของห่วงโซ่อุปทาน โดย Dashboard นี้ จะถูกรีเฟรชทุก 20 นาที เพื่อแสดงให้เห็นภาพรวมของห่วงโซ่อุปทานทั้งหมดแบบเรียลไทม์ เทคโนโลยีที่ช่วยสนับสนุนการทำ Stress Testing จะกลายเป็นบรรทัดฐานใหม่ของการบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานยุคหลังโควิด-19 เพื่อช่วยให้กระบวนการจัดหาวัตถุดิบเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น เช่น ในอุตสาหกรรมยา หากสามารถพัฒนาระบบฐานข้อมูลห่วงโซ่อุปทานแบบเบ็ดเสร็จ (Single Database) ได้ ก็จะเห็นภาพความเชื่อมโยงระหว่างผู้ผลิต ส่วนประกอบสำคัญกับผู้ผลิตยา ทำให้เกิดความเชื่อมโยงอย่างใกล้ชิดระหว่างซัพพลายเออร์กับผู้ใช้ปลายทาง และนำไปสู่การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานที่มีประสิทธิภาพมากขึ้น

● **ทรัพยากรมนุษย์จะมีบทบาทสำคัญในการปรับสมดุลของห่วงโซ่อุปทาน** ท่ามกลางการเปลี่ยนแปลงที่มีผลกระทบมากและเกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิด บางครั้งโมเดลทางสถิติหรือระบบดิจิทัลก็ไม่สามารถทำงาน/ตัดสินใจได้ดีเท่ามนุษย์ เห็นได้จากการที่กิจการค้าขายออนไลน์ระดับโลกอย่าง Amazon มีการประกาศรับพนักงานใหม่ประมาณ 100,000 อัตรา เพื่อทำหน้าที่ในศูนย์ปฏิบัติการและเครือข่ายการจัดส่ง เช่นเดียวกับในธุรกิจ E-Commerce อื่น ๆ ที่แม้ว่าเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์จะส่งผลเชิงบวกต่อธุรกิจ แต่ขั้นตอนสุดท้ายของการจัดส่งสินค้าจากศูนย์กระจายสินค้าไปถึงผู้บริโภคก็ยังคงต้องการผู้ขนส่งที่เป็นมนุษย์อยู่ดี ดังนั้น ทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นปัจจัยการผลิตที่ควรได้รับการจัดการเป็นอย่างดี ในฐานะกุญแจดอกสำคัญในการปรับตัวรับมือกับวิกฤติ

การจัดการห่วงโซ่อุปทานให้สอดคล้องกับทิศทางการเปลี่ยนแปลงข้างต้น แม้ว่าในทางปฏิบัติ จะเป็นบทบาทหลักของภาคธุรกิจ แต่สถานการณ์การแพร่ระบาดของโควิด-19 ที่ผ่านมา แสดงให้เห็นว่า

ภาวะวิกฤติที่เกิดขึ้นอาจส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลและความเปราะบางของห่วงโซ่อุปทาน ซึ่งภาคธุรกิจไม่อาจจัดการได้โดยลำพัง เช่น ความต้องการอุปกรณ์และเวชภัณฑ์ทางการแพทย์ที่เพิ่มสูงขึ้น อาจไม่ได้รับการแก้ไขโดยการดำเนินการของบริษัทผู้ผลิต การที่ผู้ผลิตสินค้าเกษตรหลายรายต้องหยุดการผลิตไปเพราะลูกค้ารายใหญ่อย่างร้านอาหารปิดตัวลง โดยที่ผู้ผลิตเหล่านั้นไม่สามารถสร้างช่องทางการจัดจำหน่ายใหม่ได้ด้วยตัวเอง หรือการที่ประเทศผู้นำเข้าอาหารต้องเผชิญกับการหยุดชะงักด้านการค้าซึ่งส่งผลกระทบต่อความมั่นคงทางอาหารและมีส่วนทำให้ผลกระทบทางเศรษฐกิจจากโควิด-19 รุนแรงขึ้น ขณะที่ผู้ส่งออกสินค้าก็ต้องเผชิญกับข้อจำกัดจากกฎระเบียบใหม่ในการส่งออกผลิตภัณฑ์ ส่วนวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมที่เชื่อมต่อกับห่วงโซ่อุปทานระดับภูมิภาคและระดับโลกก็ต้องประสบปัญหาสภาพคล่องและบางรายไม่สามารถดำรงอยู่ได้ จนต้องเลิกกิจการไป สถานการณ์เหล่านี้จำเป็นต้องอาศัยบทบาทของภาครัฐ/นโยบายสาธารณะ เพื่อช่วยสร้างปัจจัยแวดล้อมและอำนวยความสะดวกให้การบริหารจัดการห่วงโซ่อุปทานของภาคเอกชนมีความยืดหยุ่น ยั่งยืนและเป็นธรรม ไม่ว่าจะเป็นการจัดหาโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพด้านโลจิสติกส์ที่ดี (เช่น ท่าเรือ สนามบิน ทางรถไฟ ถนน) การปรับปรุงกฎระเบียบ/กระบวนการด้านการค้าชายแดน เช่น การตรวจสอบในขั้นตอนการผ่านพิธีการศุลกากรที่มีความทันสมัย โดยเฉพาะการตรวจสอบด้านสุขอนามัย การพัฒนาทุนมนุษย์ รวมถึงการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยให้บริษัทขนาดกลางและขนาดเล็กสามารถเข้าร่วมเป็นส่วนหนึ่งของห่วงโซ่อุปทานระดับภูมิภาคและระดับโลกได้

การปรับโครงสร้างการผลิตสู่การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน

นอกจากการปรับห่วงโซ่อุปทานให้ยืดหยุ่นแล้ว อีกประเด็นสำคัญที่ต้องพิจารณาในการจัดทำมาตรการฟื้นฟูเศรษฐกิจช่วงหลังโควิด-19 เพื่อให้เศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยลัมแล้วลุกไว คือการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมและยั่งยืน ภายใต้แนวทาง “Building Back Better” หรือ การสร้างให้ดีขึ้น คำนี้ถูกนำมาใช้อย่างแพร่หลายมากขึ้นในบริบทของการฟื้นฟูทางเศรษฐกิจหลังโควิด-19 โดยหมายถึงการออกแบบมาตรการภาครัฐที่ไม่เพียงแต่ทำให้เศรษฐกิจและการดำรงชีวิตกลับสู่ภาวะปกติได้อย่างรวดเร็วเท่านั้น แต่ยังต้องกระตุ้นให้เกิดการลงทุนและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อลดโอกาสในการเกิดผลกระทบและเพิ่มความยืดหยุ่นในการปรับตัวเมื่อเกิดวิกฤติครั้งใหม่ หัวใจสำคัญของ Building Back Better คือการสร้างความเป็นอยู่ที่ดี (Well-being) และการมีส่วนร่วม (Inclusiveness) ซึ่งหากพิจารณาในบริบทของภาคอุตสาหกรรม ก็หมายถึง การส่งเสริมการผลิตที่คำนึงถึงผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม/สภาพภูมิอากาศ ชะลอการสูญเสียความหลากหลายทางชีวภาพ รวมถึงการปรับการผลิตเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจหมุนเวียน เช่น การส่งเสริมการปรับปรุงประสิทธิภาพการใช้ทรัพยากร ส่งเสริมการออกแบบผลิตภัณฑ์ที่ยั่งยืน

ต่อการนำไปใช้ซ้ำ/การรีไซเคิล การใช้กลไกการจัดซื้อจัดจ้างสีเขียว (Green Procurement) การส่งเสริมการดำเนินการตามหลักการ “Extended Producer Responsibility: EPR” หรือการขยายความรับผิดชอบของผู้ผลิตให้ครอบคลุมตลอดวงจรชีวิตของผลิตภัณฑ์ รวมทั้งการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อช่วยในการบริหารจัดการวัตถุดิบ ซึ่งมาตรการเหล่านี้จะช่วยเพิ่มความยืดหยุ่น และลดความเสี่ยงทางธุรกิจและสิ่งแวดล้อมไปพร้อมๆ กัน โดยในการออกแบบมาตรการตามแนวทางดังกล่าว มีประเด็นสำคัญที่ภาครัฐควรพิจารณา เช่น

- **ควรคำนึงถึงผลประโยชน์ระยะยาว**ที่จะได้รับจากการดำเนินมาตรการ ทั้งในด้านการจ้างงาน การลดความเหลื่อมล้ำ และการสร้างความยืดหยุ่น อีกทั้งควรมุ่งเน้นมาตรการที่นำไปสู่การปฏิบัติได้จริงในระยะเวลาสั้น (มีการวางเป้าหมาย/แผนการดำเนินงานไว้แล้ว หรือเป็นการขยายผลการดำเนินงานตามกรอบนโยบายที่มีอยู่แล้ว) และให้ความสำคัญกับการทำงานร่วมกันแบบข้ามสาขา/ข้ามหน่วยงาน (Cross-sectoral, Cross-government Approach)

- **ให้ความสำคัญกับโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางธรรมชาติ** เช่น การปลูกป่า การฟื้นฟูพื้นที่ชุ่มน้ำและป่าชายเลนให้มากขึ้น เพราะการลงทุนดังกล่าวไม่เพียงแต่จะนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน และเพิ่มความยืดหยุ่นในการรับมือกับผลกระทบจากสภาพภูมิอากาศเท่านั้น แต่ยังสร้างโอกาสในการจ้างงานได้ใกล้เคียงกับการลงทุนโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพ ซึ่งอาจส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมได้มากกว่า หรือ หากเป็นโครงการลงทุนโครงสร้างพื้นฐาน

ทางกายภาพ จะต้องมีการประเมินความเสี่ยงด้านสภาพภูมิอากาศตลอดอายุของโครงการอย่างละเอียดรอบคอบ

- **พิจารณาให้การสนับสนุนอุตสาหกรรมแบบเฉพาะเจาะจง** โดยกำหนดเงื่อนไขในการให้การสนับสนุนภายใต้เป้าหมายที่ต้องการให้เกิดผลลัพธ์เชิงบวกทั้งในด้านการปรับปรุงสิ่งแวดล้อม (เช่น ลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก) และการสร้างความยืดหยุ่นของอุตสาหกรรมโดยรวม (เช่น มีการพัฒนากำลังแรงงานโดยการถ่ายทอดทักษะ/เทคโนโลยี) รวมทั้งพิจารณาให้การสนับสนุนเป็นการเฉพาะสำหรับการปรับทักษะใหม่ (Reskill) และการฝึกอบรมในอุตสาหกรรมที่มีความอ่อนไหวต่อภาวะวิกฤติ (ได้รับผลกระทบจากวิกฤติในทันที) หรืออุตสาหกรรมที่มีเป้าหมายชัดเจนในการลดปริมาณคาร์บอนในระยะยาว

- **สนับสนุนการพัฒนาระบบการเงินสีเขียว** (Green Finance) เช่น การกำหนดนิยามและมาตรฐานที่ชัดเจน โปร่งใสสำหรับการเงินสีเขียว เพื่อให้ตลาดการเงินและสถาบันการเงินสามารถจัดสรรทุนไปยังกิจกรรมทางเศรษฐกิจได้อย่างถูกต้อง การเพิ่มขีดความสามารถให้กับสถาบันการเงินของรัฐเพื่อกระตุ้นการลงทุนของภาคเอกชน เช่น การเพิ่มอำนาจในการให้กู้ยืมและความสามารถในการร่วมลงทุน รวมทั้งการเพิ่มขีดความสามารถในการประเมิน การจัดการและการเปิดเผยข้อมูลด้านความเสี่ยงทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศตามกรอบการพัฒนาที่มีอยู่ เช่น Task Force on Climate-related Financial Disclosures (TCFD)³, Network of Central Banks and Supervisors for Greening the Financial System (NGFS)⁴ ทั้งนี้ การมีข้อกำหนดให้ภาคธุรกิจเปิดเผยข้อมูลวัตถุประสงค์การลงทุน รวมถึงข้อมูลผลประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อมที่ได้จากการลงทุน เช่น การลดก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ ลดการบริโภคพลังงานและน้ำ ลดน้ำเสีย ก็เพื่อให้แน่ใจได้ว่า ธุรกิจนั้นมีการดำเนินกิจกรรมสีเขียวจริง ซึ่งข้อกำหนดเหล่านี้มีแนวโน้มจะกลายเป็นข้อบังคับมากขึ้นในอนาคต

- **ออกแบบกระบวนการจัดซื้อจัดจ้างสาธารณะ โดยให้ความสำคัญกับการสร้างความยืดหยุ่นและสังคมคาร์บอนต่ำ** รวมถึงการส่งเสริมนวัตกรรม เช่น การพิจารณาผลการจัดซื้อจัดจ้าง โดยให้ความสำคัญกับการประเมินผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมตลอดอายุของสินทรัพย์ หรือการวัดการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตลอดวงจรชีวิต (Life-cycle GHG Emission)

³ TCFD คือ คณะทำงานด้านการเปิดเผยข้อมูลทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับสภาพภูมิอากาศ ซึ่งจัดตั้งขึ้นโดยคณะกรรมการดูแลเสถียรภาพทางการเงิน (Financial Stability Board: FSB) โดยได้ออกแนวปฏิบัติเพื่อให้บริษัทเปิดเผยข้อมูลความเสี่ยงจากสภาพภูมิอากาศต่อผู้ลงทุนและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง รวมทั้งเป็นกลไกให้เกิดการขับเคลื่อนการลงทุนในธุรกิจคาร์บอนต่ำ (ที่มา : สืบค้นจาก <https://www.moneyandbanking.co.th/article/sec-tcf-150164>)

⁴ ธนาคารกลางและผู้กำกับดูแลระบบการเงินในหลายประเทศได้รวมกลุ่มกันจัดตั้งเครือข่าย Network for Greening the Financial System (NGFS) ในช่วงปลายปี พ.ศ. 2560 เพื่อร่วมกันผลักดันให้ระบบการเงินสามารถรับมือกับความเสี่ยงจากผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และผลกระทบของการออกกฎระเบียบเพื่อแก้ไขปัญหาสิ่งแวดล้อม รวมถึงสนับสนุนให้เกิดเศรษฐกิจสีเขียวหรือเศรษฐกิจคาร์บอนต่ำ สอดรับกับเป้าหมายของ Paris Agreement โดยธนาคารแห่งประเทศไทยได้เข้าร่วมเป็นสมาชิก NGFS เมื่อต้นปี พ.ศ. 2562 (ที่มา : สืบค้นจากเว็บไซต์ของธนาคารแห่งประเทศไทย <https://www.bot.or.th/Thai/BOTMagazine/Pages/256204Cover.aspx>)

● **ส่งเสริมการพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อบูรณาการการผลิตนวัตกรรม เทคโนโลยีที่กระตุ้นให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจหมุนเวียน** และเปลี่ยนไปสู่รูปแบบใหม่ของการผลิตที่ยั่งยืน ในพื้นที่ที่มีศักยภาพ ซึ่งจะช่วยให้ระบบนิเวศทางธุรกิจในพื้นที่มีการพัฒนาที่สมดุล และเชื่อมโยงกัน เป็นการส่งเสริมการทำงานภายในและระหว่างห่วงโซ่อุปทาน และส่งเสริมให้เกิดการพัฒนานวัตกรรมที่สอดคล้องกับระบบนิเวศในพื้นที่ ตัวอย่างเช่น การริเริ่มโครงการสวนอุตสาหกรรมเชิงนิเวศในประเทศจีน อินเดีย โมร็อกโก ซึ่งในสวนอุตสาหกรรมดังกล่าว บริษัทต่าง ๆ จะมีการทำงานร่วมกันใน 3 ระดับ คือ 1) การแลกเปลี่ยนวัสดุ พลังงาน น้ำ และผลพลอยได้จากการผลิต 2) การแบ่งปันโครงสร้างพื้นฐาน ซึ่งนำไปสู่การสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจ การปรับปรุงประสิทธิภาพด้านสิ่งแวดล้อมและระบบนิเวศร่วมกันในพื้นที่ และ 3) การเรียนรู้ร่วมกันผ่านการแลกเปลี่ยนความรู้และนวัตกรรม

ทั้งนี้ การฟื้นฟู พัฒนาเศรษฐกิจจากภาวะวิกฤติตามแนวทาง “Building Back Better” จำเป็นต้องมีชุดของนโยบาย ข้อตกลง กฎระเบียบใหม่ ๆ ที่จะสร้างสภาพแวดล้อมให้เกิดการปรับการผลิตไปสู่รูปแบบใหม่ที่ดีกว่าเดิม โดยเฉพาะการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเป็นแรงจูงใจในการพัฒนาเทคโนโลยี การผลิตกระแสใหม่ เช่น การจัดทำรายละเอียดของวัสดุและกระบวนการผลิตตั้งแต่เริ่มต้นจนถึงผลิตภัณฑ์ขั้นสุดท้ายในรูปแบบของ Material Passport⁵ แรงจูงใจในการนำเทคโนโลยีการจัดการทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพและการจัดการคาร์บอนมาใช้เพื่อลดผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อมจากกระบวนการผลิต แรงจูงใจในการพัฒนาความรู้และกิจกรรมด้านนวัตกรรม รวมถึงการส่งเสริมความร่วมมือระหว่างอุตสาหกรรมในระดับท้องถิ่น ควบคู่กับการวางนโยบายเพื่อส่งเสริม สนับสนุนการปรับรูปแบบธุรกิจที่สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจหมุนเวียน และการสร้างเครือข่ายการพัฒนาในเชิงพื้นที่ เช่น การจัดตั้งศูนย์กลาง (Hub) เทคโนโลยี นวัตกรรม และ FabLab บนพื้นฐานศักยภาพของท้องถิ่น หรือการจัดตั้งสวนอุตสาหกรรม/พื้นที่อุตสาหกรรมยั่งยืนในพื้นที่ที่มีศักยภาพ เป็นต้น

อย่างที่กล่าวไว้ข้างต้นว่า ในทางปฏิบัติ ภาคเอกชนจะเป็นผู้มีบทบาทนำในการขับเคลื่อนการพัฒนา ส่วนภาครัฐจะมีบทบาทสำคัญในการกำหนดทิศทางนโยบายและใช้เครื่องมือเชิงนโยบายที่มีอยู่เพื่อสร้างปัจจัยแวดล้อมที่เอื้ออำนวย รวมทั้งผลักดันให้เกิดการพัฒนาตามแนวนโยบายที่กำหนด ซึ่งรัฐบาลของประเทศผู้นำในเอเชียต่างก็มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาโดยให้ความสำคัญกับการสร้างความยืดหยุ่นตามประเด็นพัฒนา 2 เรื่องที่ได้กล่าวมาแล้ว เช่น รัฐบาลญี่ปุ่นได้จัดสรรงบประมาณ 3.2 พันล้านดอลลาร์สหรัฐ (ประมาณ 1 แสนล้านบาท) ในการสนับสนุนบริษัทภายในประเทศ

ที่กำลังแยกห่วงโซ่อุปทานออกจากจีน เพื่อสร้างความยืดหยุ่นของห่วงโซ่อุปทานในประเทศ หรือ ประเทศสิงคโปร์ ก็มีการปรับยุทธศาสตร์ใหม่เพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในโลกยุคหลังโควิด-19 โดยมุ่งเน้นการสร้างความยืดหยุ่นในห่วงโซ่อุปทานการผลิต เพื่อให้สอดคล้องกับทิศทางห่วงโซ่อุปทานในอนาคตที่มีความเรียบง่าย/สั้นกว่าเดิม ทั้งมีการตั้งฐานการผลิตใกล้กับตลาดผู้บริโภคปลายทางและปัจจัยการผลิตที่จำเป็นมากขึ้น นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาที่ยั่งยืน ทั้งในด้านสิ่งแวดล้อม เศรษฐกิจ สังคม รวมทั้งให้ความสำคัญกับการแลกเปลี่ยนการวิจัยพัฒนา บริการ ข้อมูลและนวัตกรรมมากขึ้นด้วย

สำหรับประเทศไทย รัฐบาลก็ได้กำหนดทิศทางนโยบาย รวมถึงแผนงาน โครงการเพื่อฟื้นฟู พัฒนาเศรษฐกิจอุตสาหกรรมของประเทศ ให้มีความยืดหยุ่น ไม่ว่าจะเป็นการจัดทำแผนแม่บทเฉพาะกิจ และโครงการสำคัญภายใต้แผนฯ เพื่อเป็นกรอบในการพิจารณาจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2565 ให้แก่หน่วยงานต่าง ๆ อย่างครอบคลุม อีกทั้งยังมีการประกาศให้การพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ เศรษฐกิจหมุนเวียน เศรษฐกิจสีเขียว (Bio-Circular-Green Economy : BCG) เป็นวาระแห่งชาติ เพื่อรองรับการดำเนินชีวิตวิถีใหม่หลังโควิด-19 (Post COVID-19 Strategy) บนพื้นฐานศักยภาพภายในประเทศ โดยกำหนดยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนประเทศไทยด้วยโมเดลเศรษฐกิจ BCG พ.ศ. 2564-2569 เพื่อเป็นกรอบแนวทางการพัฒนาประเทศร่วมกันของทุกภาคส่วนและใช้เป็นกรอบในการจัดสรรงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2565 ซึ่งการดำเนินการตามนโยบาย แผนงาน โครงการเหล่านี้ ภายใต้การบูรณาการความร่วมมือของทุกภาคส่วนย่อมจะส่งผลให้เศรษฐกิจอุตสาหกรรมไทยลัมแล้วลุกไวและก้าวไปอย่างยั่งยืน มีภูมิคุ้มกันที่ดี พร้อมรับมือกับภาวะวิกฤติที่จะเกิดขึ้นในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จัดทำโดย :

นางสาวสมานลักษณ์ ตันติกุล

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

- 1.1. บทความเรื่อง Why innovative manufacturing and circularity are key for a resilient manufacturing industry post-COVID-19 โดย UNIDO, May 2020 สืบค้นจาก <https://www.unido.org/news/why-innovative-manufacturing-and-circularity-are-key-resilient-manufacturing-industry-post-covid-19>
2. บทความเรื่อง Building Back Better: A Sustainable, Resilient Recovery after COVID-19 โดย OECD, June 2020 สืบค้นจาก <https://www.oecd.org/coronavirus/policy-responses/building-back-better-a-sustainable-resilient-recovery-after-covid-19-52b869f5/>
3. แผนแม่บทเฉพาะกิจภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติอันเป็นผลมาจากสถานการณ์โควิด-19 พ.ศ. 2564 – 2565, ธันวาคม 2563 สืบค้นจาก <http://nscr.nesdb.go.th/cpcovid/>

⁵ Material passport หรือ หนังสือเดินทางวัสดุ เป็นเอกสารแสดงรายการวัสดุทั้งหมดที่รวมอยู่ในผลิตภัณฑ์หรือสิ่งก่อสร้าง ประกอบด้วยชุดข้อมูลที่อธิบายถึงลักษณะ/คุณสมบัติของวัสดุนั้น ๆ เพื่อแสดงให้เห็นคุณค่าของการนำวัสดุเหล่านั้นมารีไซเคิล ใช้ซ้ำ หรือนำกลับมาใช้ใหม่

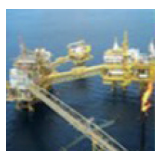
สรุปสถานการณ์การผลิตภาคอุตสาหกรรมเดือนมกราคม ปี 2564

กองวิจัยเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

การผลิตภาคอุตสาหกรรมเดือนมกราคม 2564 ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมหดตัวร้อยละ 2.8 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน เป็นผลมาจากการหดตัวของอุตสาหกรรมสำคัญ ๆ อาทิ อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม อุตสาหกรรมการผลิตน้ำตาล และอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์ อัตราการใช้กำลังการผลิตในเดือนมกราคม 2564 อยู่ที่ร้อยละ 66.4 แต่อย่างไรก็ตาม สาขาอุตสาหกรรมการผลิตที่สำคัญที่ขยายตัว อาทิ อุตสาหกรรมการผลิตเม็ดพลาสติกและพลาสติกขึ้นต้น อุตสาหกรรมการผลิตเหล็กและเหล็กกล้าขั้นมูลฐาน อุตสาหกรรมการผลิตเฟอร์นิเจอร์ ขยายตัวร้อยละ 10.9 9.4 และ 23.6 ตามลำดับ

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมรายสาขาสำคัญ

ดัชนีผลผลิตอุตสาหกรรมเดือนมกราคม 2564 หดตัวร้อยละ 2.8 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน สาขาอุตสาหกรรมการผลิตสำคัญที่หดตัว อาทิ อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม อุตสาหกรรมการผลิตน้ำตาล และอุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์

■ **อุตสาหกรรมการผลิตผลิตภัณฑ์ที่ได้จากการกลั่นปิโตรเลียม** ดัชนีผลผลิตหดตัวร้อยละ 11.9 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากปริมาณการใช้น้ำมันเครื่องบินและน้ำมันแก๊สโซฮอล์ 91 ที่ลดลง เนื่องจากการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 ยังคงมีอยู่ จึงทำให้การเดินทางทางอากาศลดลงทั้งในประเทศและระหว่างประเทศ

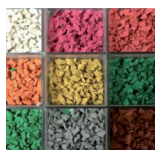
■ **อุตสาหกรรมการผลิตน้ำตาล** ดัชนีผลผลิตหดตัวร้อยละ 13.2 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากปีนี้เป็นปีเก็บเกี่ยวและด้วยสภาพอากาศแห้งแล้งไม่เอื้ออำนวยต่อการเพาะปลูกส่งผลให้มีปริมาณอ้อยเข้าหีบลดลงจากปีก่อน

■ **อุตสาหกรรมการผลิตยานยนต์** ดัชนีผลผลิตหดตัวร้อยละ 3.9 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากความกังวลที่มีต่อการแพร่ระบาดของโควิด-19 รอบใหม่

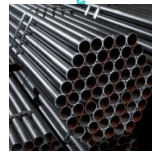
ซึ่งอาจทำให้การดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจชะลอตัวลง จึงส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในการใช้จ่ายของผู้บริโภค

สำหรับสาขาอุตสาหกรรมการผลิตสำคัญที่ขยายตัว อาทิ อุตสาหกรรมการผลิตพลาสติกและยางสังเคราะห์ ขึ้นต้น อุตสาหกรรมการผลิตเหล็กและเหล็กกล้าขั้นมูลฐาน และอุตสาหกรรมการผลิตเฟอร์นิเจอร์

■ **อุตสาหกรรมการผลิตเม็ดพลาสติกและพลาสติกขึ้นต้น** ดัชนีผลผลิตขยายตัวร้อยละ 10.9 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากมีความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น ชิ้นส่วนยานยนต์ และเครื่องใช้ไฟฟ้า รวมถึงสถานการณ์ที่มีการ Work From Home ทำให้มีการผลิตสินค้าประเภทบรรจุภัณฑ์ถุงอาหาร ขวด และเครื่องใช้ในครัวเรือนขยายตัวเพิ่มขึ้น

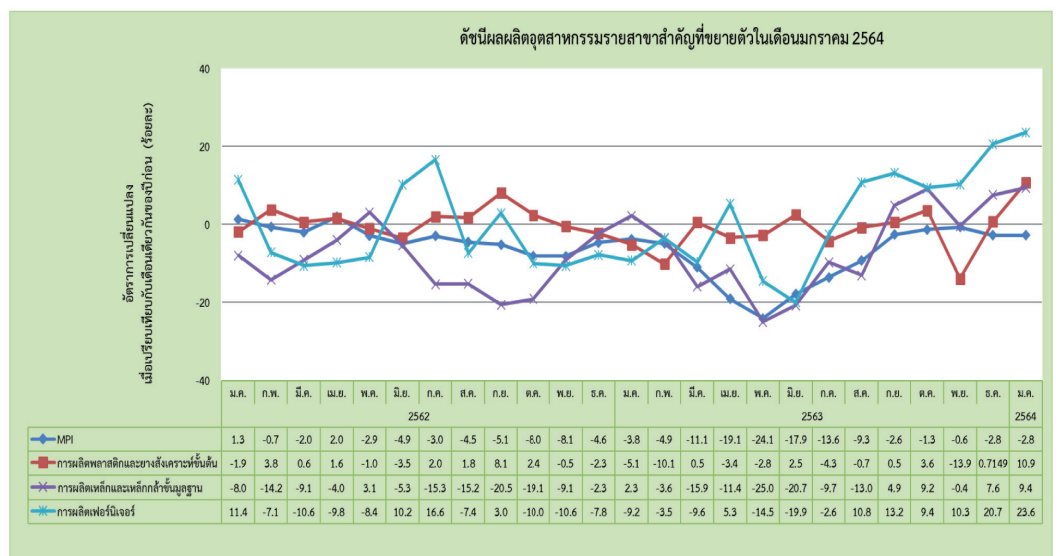
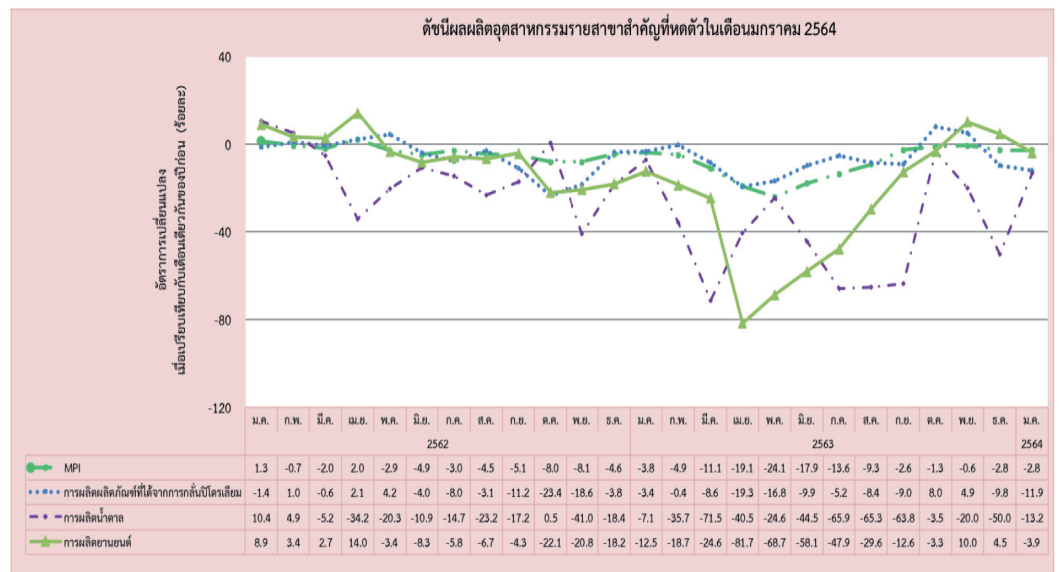
■ **อุตสาหกรรมการผลิต**

■ **เหล็กกล้าขั้นมูลฐาน** ดัชนีผลผลิตขยายตัวร้อยละ 9.4 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากมีความต้องการใช้ในอุตสาหกรรมต่อเนื่อง เช่น ยานยนต์ เครื่องใช้ไฟฟ้า และบรรจุภัณฑ์อาหาร รวมถึงในช่วงปลายปีที่ผ่านมาราคาเหล็กปรับตัวสูงเนื่องจากจีนนำเข้าสินค้าเหล็กเพิ่มขึ้นจนเกิดภาวะขาดแคลนสินค้า ทำให้มีการผลิตเพิ่มขึ้นเพื่อจำหน่าย และทำกำไรในช่วงที่มีราคาสูง

■ **อุตสาหกรรมการผลิตเฟอร์นิเจอร์** ขยายตัวร้อยละ 23.6 เมื่อเทียบกับเดือนเดียวกันของปีก่อน เนื่องจากมีคำสั่งซื้อพิเศษจากสหรัฐอเมริกา รวมถึงปัญหาการขาดแคลนตู้คอนเทนเนอร์ในหลายเดือนที่ผ่านมาเริ่มคลี่คลาย ทำให้สามารถส่งสินค้าได้ตามปกติ

Sharing

GBA : Greater Bay Area

ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ

สาธารณรัฐประชาชนจีน

กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

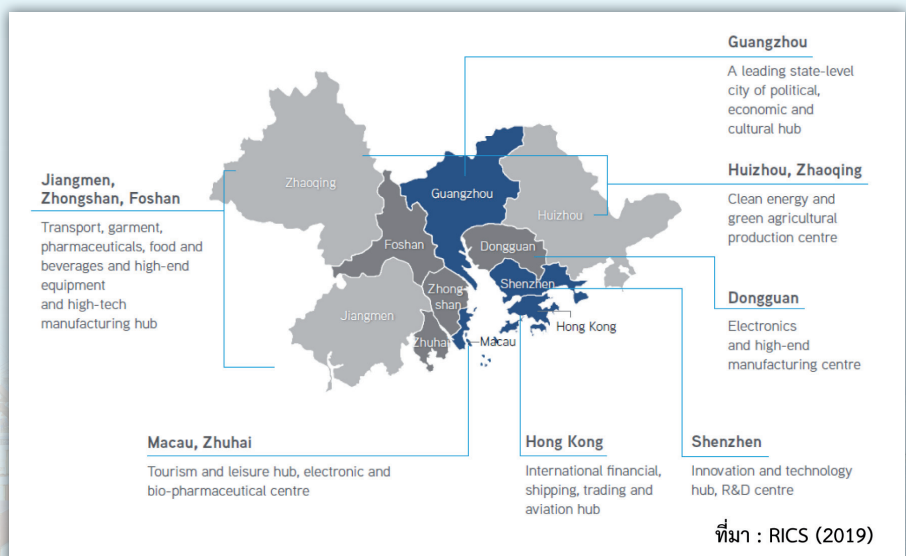
GBA : Greater Bay Area หรือที่เรียกว่า พื้นที่อ่าวกว่างต้ง-ฮ่องกง-มาเก๊า เป็นโครงการยุทธศาสตร์ตามนโยบายข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง หรือ Belt and Road Initiatives (BRIs) ที่ได้กำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติสาธารณรัฐประชาชนจีน ฉบับที่ 13 (ค.ศ. 2015 – 2020) ครอบคลุมพื้นที่เศรษฐกิจสำคัญของภาคตะวันออกเฉียงใต้ของจีน ได้แก่ 9 เมืองของมณฑลกว่างต้ง ได้แก่ นครกว่างโจว เมืองเซินเจิ้น เมืองจูไห่ เมืองฝอซาน เมืองหุ้ยโจว เมืองตงกวน เมืองจงซาน เมืองเจียงเหมิน และเมืองจางชิ่ง และ 2 เขตบริหารพิเศษของจีน คือ ฮ่องกงและมาเก๊า ซึ่งถือเป็นการพัฒนาพื้นที่ในรูปแบบมหภูมิภาค (Mega-Regions)¹ ลำดับที่ 3 ของจีน ถัดจาก Yangtze River Delta และ Jing-Jin-Ji²

GBA เป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมครอบคลุมในหลายด้าน ทั้งด้านการผลิต การบริการ การพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม ตัวอย่างพื้นที่ที่สำคัญ อาทิ เมืองเซินเจิ้น เป็นศูนย์กลางการพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี รวมทั้งเป็นแหล่งผลิตสินค้าดิจิทัลและเทคโนโลยีสารสนเทศ ฮ่องกง เป็นศูนย์กลางการเงิน การค้า และการบิน มาเก๊าและเมืองจูไห่เป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยว สันทนาการ และชีวเภสัชภัณฑ์ และนครกว่างโจวเป็นศูนย์กลางด้านเศรษฐกิจและวัฒนธรรมของมณฑลกว่างต้ง เป็นต้น ดังแสดงในแผนภาพที่ 1

ความสำคัญของ Greater Bay Area

การจัดตั้ง Greater Bay Area เป็นหนึ่งในยุทธศาสตร์ที่สำคัญในการเชื่อมโยงเขตบริหารพิเศษฮ่องกงและมาเก๊าเข้ากับจีนแผ่นดินใหญ่ (China Mainland) เพื่อเป็นกลไกสำคัญในด้านความมั่นคงและการพัฒนาเศรษฐกิจของจีนในอนาคต โดยจากข้อมูลในปี ค.ศ. 2019 (UOB, 2020) GBA เป็นหนึ่งในพื้นที่ที่มีศักยภาพทางเศรษฐกิจสูงแห่งหนึ่งของโลก ประกอบไปด้วยประชากรกว่า 72.7 ล้านคน มีขนาดเศรษฐกิจ (GDP) มูลค่ารวม 1,678 พันล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นร้อยละ 12 ของ GDP ประเทศจีน มีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 23,087 เหรียญสหรัฐ และมีสัดส่วนการคิดเป็นร้อยละ 38

แผนภาพที่ 1: ความหลากหลายของพื้นที่ Greater Bay Area

¹ Mega-Regions คือ กลุ่มของเมืองหรือคลัสเตอร์ของเมืองที่อยู่ใกล้กันและมีการเชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบผ่านช่องทางต่าง ๆ อาทิ การขนส่ง การผลิต และการบริการ เป็นต้น จึงทำให้เมืองต่างๆ ที่เข้าร่วม ได้รับประโยชน์จากการรวมกลุ่ม ซึ่งรวมถึงภาคธุรกิจและประชาชนในพื้นที่

² Yangtze River Delta ประกอบด้วย เซี่ยงไฮ้ นานจิง หางโจว Ningbo และพื้นที่โดยรอบ สำหรับ Jing-Jin-Ji ประกอบด้วย ปักกิ่ง เทียนจิน และหลายเมืองในมณฑลหูเป่ย์

ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของจีน มีขนาดเศรษฐกิจใกล้เคียงกับ Greater Tokyo Area (โตเกียว ชิเบะ ไฮตามะ และคานากาวา) ที่มี GDP มูลค่า 1,774.2 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ และ New York Metropolitan Area (New York, New Jersey, Connecticut, และ Pennsylvania) ที่มี ขนาด GDP มูลค่า 1,657.5 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ นอกเหนือจากศักยภาพทางเศรษฐกิจแล้ว GBA ยังมีบทบาทสำคัญต่อเศรษฐกิจและการตั้งเป้าหมายนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของจีนหลายประการ (Liu, 2019) อาทิ

(1) การเป็นศูนย์กลางห่วงโซ่อุปทานระดับโลก (Center of Global Supply Chain) (HSBC, 2018) สิ่งที่ทำให้ GBA มีความพิเศษต่างจากพื้นที่อื่น ๆ คือ การพัฒนาห่วงโซ่อุปทานที่มีความหลากหลายทั้งทางด้านกายภาพและทางการเงิน การมีโครงสร้างพื้นฐานและระบบขนส่งที่ทันสมัยทำให้ GBA สามารถเข้าถึงแหล่งอุปทานจากหลายพื้นที่ อาทิ มณฑลตอนใต้และตอนกลางของจีน ส่งผลให้สามารถผลิตสินค้าได้หลากหลาย ประกอบกับความสะดวกในการเข้าถึงแหล่งเงินทุนและธุรกรรมทางเศรษฐกิจ ช่วยส่งเสริมให้การผลิตและการค้าข้ามพรมแดนมีประสิทธิภาพมากขึ้น

(2) การเป็นศูนย์กลางของนวัตกรรม (Main Hub of Innovation) โดยเฉพาะเมืองเซินเจิ้น ซึ่งเป็นเขตเศรษฐกิจพิเศษแห่งแรกของจีน เป็นพื้นที่ศูนย์กลางของการพัฒนาอุตสาหกรรมไฮเทคและดิจิทัล ซึ่งเป็นรากฐานที่สำคัญของการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม โดยจากรายงานการศึกษาของ HSBC (2018) พบว่า ภายในปี ค.ศ. 2025 เมืองเซินเจิ้น จะมีการลงทุนวิจัยและพัฒนาเพิ่มขึ้นเป็น 2 เท่า เมื่อเทียบกับมูลค่าการวิจัยและพัฒนาเฉลี่ยของประเทศจีน และจะมีส่วนแบ่งของการส่งออกสินค้าไฮเทคคิดเป็นสัดส่วน ร้อยละ 40 ของการส่งออกของจีน ทั้งนี้ เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 2020 ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง ได้เน้นย้ำความสำคัญดังกล่าวว่า นวัตกรรมจะเป็นเสาหลักของยุทธศาสตร์ชาติจีน โดย GBA จะเป็นหนึ่งในกุญแจสำคัญของการพัฒนาไปสู่พื้นที่ทรงอิทธิพลทางเทคโนโลยีและการเงินของจีนตอนใต้ โดยเฉพาะเมืองเซินเจิ้น จะมีบทบาทในการเป็นผู้นำด้านนวัตกรรมที่เชื่อมโยงสถาบันการศึกษา ธุรกิจนวัตกรรม และสถาบันวิจัย เพื่อผลักดันการเจริญเติบโตของจีนในอนาคต³

(3) การเป็นบ่อก่อนนโยบายข้อริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ผ่านทางเส้นทางสายไหมทางทะเล (21st Century Maritime Silk Road) ซึ่งมีจุดเริ่มต้น ณ พื้นที่ GBA ได้แก่ การเป็นศูนย์กลางการค้า (Trade Hub) และการลงทุนไปต่างประเทศ (Outward Direct Investment : ODI) ที่สำคัญของจีน⁴ โดยเฉพาะ GBA ที่อยู่ในแผ่นดินใหญ่ คือ มณฑลกว่างตุง ซึ่งในปี ค.ศ. 2019 มีมูลค่าการค้ารวม 817 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ หรือ คิดเป็นเกือบ 1 ใน 4 ของมูลค่าการค้าระหว่างประเทศของจีน และมีมูลค่า ODI ประมาณ 10 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ (ปี ค.ศ. 2017) หรือคิดเป็นร้อยละ 10.5 ของ ODI ของจีน สำหรับฮ่องกง จะมีบทบาทในการสนับสนุนด้านการเงิน การขนส่ง และการบริการให้กับ BRI's ซึ่งการเป็นหนึ่งในศูนย์กลางการเงินของโลกของฮ่องกงจะช่วยสนับสนุนให้เงินหยวนมีประสิทธิภาพและมีเสถียรภาพ ช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกรรมข้ามพรมแดนของ BRI's และ ฮ่องกงยังสามารถสนับสนุนการบริการชั้นนำ (Professional Services) ที่มีความเชี่ยวชาญ อาทิ การประกันภัย การขนส่ง การประเมินความเสี่ยง การออกแบบ การสื่อสาร การบริหารจัดการการควบคุมสิ่งแวดล้อมเพื่อสนับสนุนโครงการต่าง ๆ ภายใต้ BRI's อีกด้วย ทั้งนี้ รัฐบาลจีนได้ลงทุนก่อสร้างสะพาน “ฮ่องกง-จูไห่-มาเก๊า”⁵ ความยาว 55 กิโลเมตร เชื่อมฮ่องกงและมาเก๊าเข้ากับ GBA จีนแผ่นดินใหญ่ เพื่อสร้างความเชื่อมโยงใน GBA ให้มีความเข้มแข็งเพิ่มขึ้น และเป็นประโยชน์ต่อ BRI's โดยรวม

แผนภาพที่ 2: Greater Bay Area and 21st Century Maritime Silk Road

³ ประธานาธิบดี สี จิ้นผิง กล่าวปาฐกถาเนื่องในโอกาสฉลองครบรอบ 40 ปี ของการก่อตั้งเขตเศรษฐกิจพิเศษเซินเจิ้น เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2020

⁴ ข้อมูลจากกระทรวงพาณิชย์แห่งสาธารณรัฐประชาชนจีน (MOFCOM) และ The Observatory of Economic Complexity (OEC)

⁵ สะพาน ฮ่องกง-จูไห่-มาเก๊า เป็นสะพานข้ามทะเลที่มีความยาวที่สุดในโลก เปิดดำเนินการเมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 2018 โดยเฉลี่ยในแต่ละวันรองรับผู้เดินทาง 50,000 คน และการขนส่งสินค้ามูลค่า 8.4 พันล้านเหรียญสหรัฐฯ

ก้าวสำคัญของ Greater Bay Area กับโอกาสของภาคอุตสาหกรรมไทย

ปัจจุบันจีนกำลังก้าวเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 14 (ค.ศ. 2021-2025) มีทิศทางในการขับเคลื่อนประเทศจีนเป็นมหาอำนาจด้านเทคโนโลยี ผ่านแนวคิดยุทธศาสตร์วงจรคู่ หรือ Dual Circulation⁶ ที่เน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายในประเทศ ควบคู่ไปกับแรงส่งเสริมจากต่างประเทศ โดยการเชื่อมโยงเศรษฐกิจภายในกับด้านการค้าและการลงทุน โดยอาศัยตลาดภายในเป็นแกนกลางเพื่อลดการพึ่งพาตลาดและเทคโนโลยีจากต่างประเทศ ซึ่ง GBA ก้าวเข้ามาเป็นบทบาทสำคัญต่อแผนพัฒนาดังกล่าว โดย GBA เป็นหนึ่งในตลาดภายในที่มีกำลังซื้อสูงที่สุดของจีน จากข้อมูลในปี ค.ศ. 2019 GBA (เมื่อไม่นับฮ่องกงและมาเก๊า) มีรายได้เฉลี่ยต่อหัว 19,515 เหรียญสหรัฐฯ ซึ่งสูงกว่ารายได้เฉลี่ยต่อหัวของจีนซึ่งมีมูลค่า 12,061 เหรียญสหรัฐฯ ถึง 1.6 เท่าตัว และเมื่อรวมฮ่องกงและมาเก๊า จะมีรายได้เฉลี่ยถึง 23,087 เหรียญสหรัฐฯ สูงกว่ารายได้เฉลี่ยถึง 2 เท่าตัว ต่อมาคือ การเป็นศูนย์กลางการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรม เนื่องจากพื้นที่ GBA มีพื้นฐานด้านอุตสาหกรรมไฮเทคและดิจิทัล การลงทุนวิจัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งระบบการขนส่งและการเงินที่เข้มแข็ง ซึ่งจะช่วยยกระดับการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมของจีนให้สามารถแข่งขันกับมหาอำนาจเทคโนโลยีอื่น ๆ ได้

นอกจากนี้ เมื่อเดือนตุลาคม ค.ศ. 2020 คณะกรรมการปฏิรูปและการพัฒนาแห่งชาติจีน (National Development and Reform Commission) ได้ประกาศมาตรการและแนวทางปฏิรูปที่สอดคล้องกับแผนพัฒนา ฉบับที่ 14 โดยพื้นที่ GBA โดยเฉพาะเมืองเซินเจิ้น และพื้นที่ใกล้เคียง ถูกกำหนดให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนาเทคโนโลยีและนวัตกรรมระดับโลก และจะพัฒนาเป็นศูนย์กลางของอุตสาหกรรมสมัยใหม่ (New Emerging Industries) อาทิ ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) Big Data ยานยนต์ขับเคลื่อนพลังงานไฟฟ้า อากาศยานไร้คนขับ และเทคโนโลยีชีวภาพ

จากการวิเคราะห์ยุทธศาสตร์ขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของจีนดังกล่าว ในเบื้องต้น พบว่าภาคอุตสาหกรรมไทยสามารถใช้ประโยชน์และโอกาสในการเชื่อมโยงกับ GBA ได้หลายแนวทาง ได้แก่ (1) โอกาสด้านตลาด ด้วยการเป็นแหล่งอุปสงค์ขนาดใหญ่ที่มีกำลังซื้อมหาศาล ความเติบโตของ GBA โดยเฉพาะความเป็นสังคมเมืองทำให้มีความต้องการสินค้าที่มีคุณภาพและหลากหลาย นอกจากนี้ จากการที่ทั้งไทยและ GBA อยู่ในเส้นทางสายไหมทางทะเล GBA สามารถเป็น Gateway ที่สำคัญของสินค้าอุตสาหกรรมไทยไปสู่ตลาดต่าง ๆ ของ Belt and Road Initiative อีกด้วย และ (2) โอกาสด้านแหล่งเงินทุนและการสร้างห่วงโซ่อุปทานให้กับภาคอุตสาหกรรมไทย รวมทั้งการพัฒนาเทคโนโลยีการผลิตในสาขาอุตสาหกรรมไฮเทคและดิจิทัล ซึ่ง GBA มีความเชี่ยวชาญ

และอุตสาหกรรมสมัยใหม่ที่กำลังเกิดขึ้นใน GBA หากภาคอุตสาหกรรมไทยสามารถเชื่อมโยงเป็นห่วงโซ่อุปทานของ GBA แล้ว ก็จะสามารถยกระดับความสามารถในการผลิต รวมถึงโอกาสในการถ่ายทอดเทคโนโลยีและนวัตกรรมในอุตสาหกรรมเป้าหมายที่มีความสอดคล้องกัน ได้แก่ ยานยนต์สมัยใหม่ ดิจิทัล อิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ และหุ่นยนต์อุตสาหกรรม การบินและโลจิสติกส์ และเทคโนโลยีชีวภาพ

กล่าวโดยสรุป การรวมคลัสเตอร์ 9 เมืองที่มีศักยภาพด้านการผลิตสมัยใหม่ของมณฑลกว่างตงเข้ากับ เขตบริหารพิเศษฮ่องกงและมาเก๊าที่มีความเชี่ยวชาญในด้านการเงิน การขนส่ง การบริการ และการท่องเที่ยว ทำให้เกิดเป็น มหภูมิภาค GBA ที่ทรงพลังและมีกำลังซื้อสูงและเป็นศูนย์กลางที่สำคัญในด้านเทคโนโลยีและนวัตกรรม การเงินและการค้าระหว่างประเทศ การขนส่ง และอุตสาหกรรมสมัยใหม่ รวมทั้งเป็น Gateway ที่สำคัญของซอร์ริเริ่มหนึ่งแถบหนึ่งเส้นทาง ดังนั้น GBA จึงเป็นยุทธศาสตร์สำคัญในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจของจีน และเป็นพื้นที่สำคัญต่อรูปแบบการพัฒนาใหม่ของจีน ในการขับเคลื่อนประเทศจีนให้บรรลุเป้าหมาย Chinese Dream การเป็นสังคมนิยมใหม่ที่ทันสมัย มั่งคั่ง และเป็นประเทศทรงอิทธิพลของโลกภายในปี ค.ศ. 2049⁷ ซึ่งประเทศไทยสามารถใช้ประโยชน์จากยุทธศาสตร์ GBA เป็นสะพานเพื่อเชื่อมโยงกับการพัฒนาของจีนและ BRIs โดยเฉพาะการเชื่อมโยงพื้นที่ EEC ที่มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐาน เช่น สนามบิน ท่าเรือ นิคมอุตสาหกรรม รวมทั้งการถูกกำหนดเป็นพื้นที่สำหรับอุตสาหกรรมอนาคตของไทย ผ่านทางการค้า การลงทุน และห่วงโซ่อุปทานการผลิตระหว่างกัน อย่างไรก็ตาม แม้ว่า GBA จะมีทิศทางเชิงบวกแต่ก็มีความท้าทายด้านเศรษฐกิจและการเมืองด้วย การเป็นพื้นที่เป็น 1 ประเทศ 3 ระบบ (จีน-ฮ่องกง-มาเก๊า) เมื่อมารวมกันอาจก่อให้เกิดความคลั่งในหลายด้าน อาทิ รูปแบบการบริหาร การจัดการทรัพยากร ความแตกต่างทางแนวคิด วัฒนธรรม และประชากร นอกจากนี้ ความขัดแย้งทางการเมืองด้านการบริหารในฮ่องกงของจีนแผ่นดินใหญ่ ก็อาจเป็นสาเหตุให้การพัฒนา GBA เกิดความล่าช้า หรืออาจทำให้เกิดการเคลื่อนย้ายฐานการผลิตและการลงทุนออกจากพื้นที่ GBA ได้

จัดทำโดย :

นายพงษ์ศักดิ์ เลาสวัสดิ์ชัยกุล

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :

- DBS Asian Insight (2019), "Greater Bay Area In-depth Study"
- HSBC (2018), "China's Greater Bay Area: Many Cities, One Goal"
- HSBC (2019), "Mega-Regions of the Future: GBA and Global Peers"
- Liu (2019), "China's Guangdong-Hong Kong-Macao Greater Bay Area: A Primer" The Copenhagen Journal of Asian Studies 37(1)
- Royal Institution of Chartered Surveyors (RICS) (2019) "Greater Bay Area: A 2030 Outlook Opportunities and Challenges over the Next Decade"
- UOB (2020), "China Pilot Reform for Shenzhen ahead of 14th 5 year plan"

⁶ Dual Circulation เป็นโมเดลการพัฒนาใหม่ของจีน ประกอบด้วย Domestic Circulation ที่มุ่งเน้นการสร้างเสริมความเข้มแข็งของเศรษฐกิจภายใน โดยสร้างความสมดุลควบคู่ไปกับเศรษฐกิจภายนอก (International Circulation)

⁷ ปี ค.ศ. 2049 จะเป็นปีครบรอบ 100 ปีของการก่อตั้งสาธารณรัฐประชาชนจีน

APEC 2021:

Join, Work, Grow Together

กองเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ

ก าร่วมมือทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก หรือ เอเปค (Asia-Pacific Economic Cooperation- APEC) ก่อตั้งขึ้นเมื่อปี 2532 โดยมีเป้าหมายหลักในการส่งเสริมการค้าและการลงทุนทางเศรษฐกิจ และขยายไปยังมิติอื่น ๆ สร้างความเท่าเทียม ลดความเหลื่อมล้ำ สร้างความมั่นคงแก่ประชาชนในภูมิภาค ก่อให้เกิดการเติบโตอย่างยั่งยืน มั่นคง และมีนวัตกรรม มุ่งเน้นการลดอุปสรรค สนับสนุนการอำนวยความสะดวกทางการค้า และการลงทุนระหว่างสมาชิกให้สอดคล้องกับองค์การการค้าโลก (WTO) ปัจจุบันเอเปคมีสมาชิกรวม 21 เขตเศรษฐกิจ ได้แก่ ออสเตรเลีย แคนาดา ญี่ปุ่น เกาหลี จีน เขตบริหารพิเศษฮ่องกง นิวซีแลนด์ สหรัฐอเมริกา บรูไน อินโดนีเซีย มาเลเซีย สิงคโปร์ ฟิลิปปินส์ ไทย จีน ไต้หวัน ชิลี เม็กซิโก ปาปัวนิวกินี เปรู รัสเซีย และเวียดนาม โครงสร้างเอเปค ประกอบด้วย การประชุมระดับผู้นำ รัฐมนตรี และเจ้าหน้าที่อาวุโส ด้านความร่วมมือทางเศรษฐกิจและวิชาการ ด้านการค้า และการลงทุน ด้านเศรษฐกิจ และด้านงบประมาณและการบริหาร และคณะทำงาน คณะทำงานย่อยสาขาต่าง ๆ ในแต่ละปี มีการจัดประชุมหลักแบ่งออกเป็น 3 ครั้ง โดยครั้งที่ 1 (SOM 1) และครั้งที่ 2 (SOM 2) จะเป็นการประชุมเพื่อติดตามความคืบหน้าการดำเนินงานของคณะทำงานในสาขาต่าง ๆ ส่วนครั้งที่ 3 (SOM 3) จะเป็นการประชุมระดับผู้นำเพื่อสรุปข้อตกลง ออกแถลงการณ์ร่วมการดำเนินงาน ให้บรรลุหัวข้อหลัก (Theme) และประเด็นสำคัญ (Priority) ที่กำหนดไว้

ในปี 2564 นิวซีแลนด์ในฐานะเจ้าภาพการประชุมเอเปค ครั้งที่ 28 ได้กำหนดรูปแบบการประชุมผ่านระบบการประชุมทางไกล (Video Conference) ตลอดทั้งปี เนื่องจากสถานการณ์โควิด-19 ยังไม่คลี่คลาย โดยกำหนดหัวข้อหลัก (Theme) คือ Join, Work, Grow Together หรือ ร่วมกัน ทำงาน และเติบโตไปด้วยกัน โดยมี 3 ประเด็นสำคัญ (Priorities) ประกอบด้วย

1. Economic and trade policies that strengthen recovery (นโยบายเศรษฐกิจและการค้าที่ส่งเสริมการฟื้นฟู)

ตั้งเป้าหมายการรวมกลุ่มเพื่อให้เศรษฐกิจในภูมิภาคเจริญเติบโตอย่างแท้จริง การค้าและการลงทุนที่เปิดกว้าง เพื่อสร้างความมั่นใจว่าการไหลเวียนของสินค้าและบริการจำเป็นยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่อง ส่งเสริมให้มีการฟื้นตัวของผลผลิตและการจ้างงาน และฟื้นฟูความเชื่อมั่นในระบบการค้าพหุภาคี ดังนี้

➔ การดำเนินการทางเศรษฐกิจมหภาคและการปฏิรูปโครงสร้าง โดยผลักดัน Economic Well being ต่อเนื่องจากมาเลเซีย ในฐานะเจ้าภาพปีที่ผ่านมาที่มุ่งเน้นการเติบโตทางการค้าและการลงทุน เสริมสร้างครอบคลุมและยั่งยืน การส่งเสริมผลิตภาพและนวัตกรรม ตลอดจนแผนงานการปฏิรูปภาคบริการ เพื่อสร้างให้เกิดตลาดบริการที่มีการแข่งขันอย่างเสรีและเปิดกว้าง

➔ การค้าและการลงทุนเสรีที่เปิดกว้าง โดยการเจรจาจัดทำกฎระเบียบการอุดหนุนประมง (Fisheries Subsidies) สนับสนุนการแก้ปัญหาการอุดหนุนการผลิตภายในประเทศที่ก่อให้เกิด

การปิดเป็นปกติตลาด และสนับสนุนการออกแถลงการณ์ร่วมต่าง ๆ (Joint Statement Initiatives) ภายใต้ WTO การลดกำแพงภาษี และมาตรการที่ไม่ใช่ภาษี ผลักดันให้เกิดความคืบหน้าของความตกลงการค้าเสรีเอเปค หรือ FTAAP ภายในปี ค.ศ. 2021 บนพื้นฐานของวิสัยทัศน์ปุตราจายาของเอเปค ค.ศ. 2040 และการดำเนินการตาม Declaration on Facilitating the Movement of Essential Goods รวมถึงวัคซีนโควิด-19 และห่วงโซ่การผลิตวัคซีนตลอดสาย เพื่อสร้างความมั่นใจว่าการเคลื่อนย้ายสินค้าและบริการที่จำเป็นยังคงดำเนินไปอย่างเสรีและต่อเนื่อง จากโรงงานผลิตไปถึงผู้บริโภค

➡ การอำนวยความสะดวกด้านการค้าและการฟื้นฟูความเชื่อมโยง ในช่วงวิกฤตโควิด-19 โดยสนับสนุนการอำนวยความสะดวกทางการค้า การเคลื่อนย้ายบุคคลที่จำเป็นอย่างปลอดภัย รวมถึงการแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดี ร่วมกันพัฒนาเครื่องมือเพื่อเตรียมการรับมือกับวิกฤตที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต เพื่อสร้างความมั่นใจและลดต้นทุนจากมาตรการจำกัดการค้า

2. Increasing inclusion and sustainability for recovery (การเพิ่มการมีส่วนร่วมและความยั่งยืนเพื่อการฟื้นฟู)

โดยการกำหนดนโยบายที่มีความยืดหยุ่นและครอบคลุม และขยายไปสู่ผู้ด้อยโอกาสทางเศรษฐกิจ ได้แก่ ธุรกิจขนาดเล็ก สตรีและเยาวชนในพื้นที่ชนบท และกลุ่มชาติพันธุ์ การลดผลกระทบที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ และพัฒนาไปสู่เศรษฐกิจที่ปล่อยมลพิษต่ำ การลดพลังงานภาคการขนส่งและการผลิต การลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก เพื่อสร้างโอกาสการเติบโตในอนาคตของภูมิภาคอย่างยั่งยืน ดังนี้

➡ นโยบายการฟื้นฟูที่ครอบคลุมและยั่งยืน ซึ่งเป็นเครื่องมือในการปฏิรูปโครงสร้าง เพื่อเป็นการประกันการเข้าถึงโอกาสของทุกภาคส่วน ผ่านการรวบรวมข้อมูล สร้างความเข้าใจและการแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดี สนับสนุนการฟื้นตัวของตลาดแรงงาน การพัฒนาเทคโนโลยี ประชากร และสภาพภูมิอากาศ ที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงลักษณะงานและรูปแบบอาชีพ

➡ การเสริมสร้างศักยภาพและโอกาสในการมีส่วนร่วม โดยดำเนินการตามแผน La Serena Roadmap for Women and Inclusive Growth ที่ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสตรีและเยาวชนหญิง โดยกำหนดให้เป็นศูนย์กลางสำหรับการฟื้นฟูเศรษฐกิจ รวมถึงการสร้างศักยภาพทางเศรษฐกิจของกลุ่มชาติพันธุ์ดั้งเดิม (Indigenous economies) ซึ่งถือเป็นกลไกสำหรับการเติบโตในภูมิภาค และความเกี่ยวข้องในวงกว้างต่อเศรษฐกิจดิจิทัลและพาณิชย์อิเล็กทรอนิกส์

➡ มาตรการด้านแรงจูงใจในการส่งเสริมความยั่งยืน สนับสนุนการฟื้นฟูสีเขียว และการจัดการกับการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ โดยให้ความสำคัญกับมาตรการรับมือกับความท้าทายด้านสิ่งแวดล้อมที่ร้ายแรงที่สุด ผ่านการปฏิรูปการอุดหนุนที่สร้างแรงจูงใจให้มีการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน สนับสนุนการเพิ่มการใช้พลังงานหมุนเวียนเพื่อจัดการความยั่งยืนของมหาสมุทร และสนับสนุนอุตสาหกรรมสีเขียว รวมถึงการเปิดเสรีสินค้าและบริการสิ่งแวดล้อม ผลักดันการลดการสร้างคาร์บอนและการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ผ่านการใช้มาตรการตลาด (market-based measures) การปฏิรูปมาตรการอุดหนุนที่เป็นการจูงใจให้เกิดการบริโภคและการผลิตที่ไม่ยั่งยืน เช่น ลดการอุดหนุนการใช้พลังงานเชื้อเพลิง (fossil fuel subsidies)

3. Pursuing innovation and digitally-enabled recovery (การมุ่งสู่วัฒนธรรมและการฟื้นฟูที่ใช้ดิจิทัล)

การระบาดของโรคโควิด-19 เป็นตัวเร่งให้เกิดการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล และเห็นถึงความสำคัญของเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเอเปคจะผลักดันให้เร่งปฏิบัติตามแผนงาน APEC Internet และแผนที่นำทาง Digital Economy Roadmap (AIDER) ให้เกิดผลเป็นรูปธรรม ดังนี้

➡ การเสริมสร้างการใช้ดิจิทัล โครงสร้างพื้นฐานและเทคโนโลยีสีเขียว ซึ่งการใช้ประโยชน์จากระบบดิจิทัลเป็นปัจจัยที่อาจทำให้เกิดความไม่เท่าเทียมกันเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับธุรกิจขนาดเล็ก รวมถึงกลุ่มชาติพันธุ์ ดังนั้น เอเปคสามารถร่วมมือกันในการส่งเสริมนวัตกรรม สร้างบรรทัดฐานด้านการพัฒนาทักษะและกำลังคน

เพื่อสร้างความมั่นใจในการมีส่วนร่วมของบุคลากรอย่างเต็มที่ รวมถึงการแบ่งปันแนวปฏิบัติที่ดี และสร้างการมีส่วนร่วมของชาติพันธุ์เพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาธุรกิจให้เกิดความแข็งแกร่ง และใช้งานเชิงพาณิชย์ได้

➡ ธุรกิจและการค้าที่ใช้ดิจิทัล สนับสนุนการพัฒนาและปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ระหว่างประเทศ สร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในการเรียนรู้และพัฒนากระบวนการที่เกี่ยวข้องด้านนโยบายและกลไกการแบ่งปันข้อมูล เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดจากการค้าดิจิทัลและอำนวยความสะดวกทางการค้าระหว่างกัน ลดอุปสรรคและต้นทุนในการทำธุรกรรม ช่วยให้การค้าระหว่างประเทศมีประสิทธิภาพและโปร่งใสมากขึ้น

➡ การปฏิรูปโครงสร้างเพื่อสนับสนุนนวัตกรรม โดยการสร้างสภาพแวดล้อมที่แข่งขันและมีแรงจูงใจ เพื่อสร้างให้เกิดนวัตกรรมผ่านกระบวนการปรับปรุงกระบวนการและนโยบายการทำงานร่วมกัน เพื่อสนับสนุนการเติบโตของเศรษฐกิจดิจิทัล รวมถึงการประเมินแนวปฏิบัติที่ดีในด้านการแข่งขันและกระบวนการต่าง ๆ ในตลาดดิจิทัล สร้างความร่วมมือการค้าข้ามพรมแดนที่มีประสิทธิภาพ และผลักดันการนำปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligent : AI) มาใช้บนพื้นฐานของความปลอดภัย ที่คำนึงถึงโอกาสทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการเข้าใช้ประโยชน์ของธุรกิจขนาดเล็ก เพื่อสนับสนุนกระบวนการใหม่ที่มีความยืดหยุ่น คล่องตัว

➡ การอำนวยความสะดวกทางการค้าและการลงทุน โดยใช้เครื่องมือทางเศรษฐกิจต่าง ๆ

➡ การฟื้นฟูความเชื่อมโยงในเอเปค โดยเฉพาะการเดินทางและการท่องเที่ยว

➡ การส่งเสริมการเจริญเติบโตที่ยั่งยืนและครอบคลุม โดยหน่วยงานต่าง ๆ ของไทยอยู่ระหว่างร่วมกันพัฒนาหัวข้อหลัก (Theme) และผลลัพธ์ที่เป็นรูปธรรม (Deliverables) ซึ่งต้องมีความสอดคล้องกับบริบทโลกในยุคหลังโควิด-19 และเป็นประโยชน์ต่อประเทศไทย รวมทั้งจะต้องสะท้อนแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจชีวภาพ-เศรษฐกิจหมุนเวียน-เศรษฐกิจสีเขียว (BCG Model) ซึ่งเป็นวาระแห่งชาติและยุทธศาสตร์/แบบจำลอง (model) เศรษฐกิจของไทยในการฟื้นตัวหลังโควิด-19 ด้วย

ทั้งนี้ หากพิจารณาประเด็นสำคัญที่นิวซีแลนด์ได้กำหนดไว้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการผลักดันการค้าและการลงทุนเสรีที่เปิดกว้าง การอำนวยความสะดวก และการสร้างความเชื่อมโยง จะเห็นว่ามีความสอดคล้องกับแนวคิดของไทย ได้แก่ การส่งเสริมการค้าและการลงทุนอย่างเสรี การก้าวไปสู่สังคมดิจิทัล การเจริญเติบโตอย่างครอบคลุม ยั่งยืน และมีความรับผิดชอบต่อ สุขภาวะ และความมั่นคงทางอาหารและการเกษตร ดังนั้น เพื่อให้การขับเคลื่อนเอเปคเป็นไปอย่างต่อเนื่อง ยั่งยืน และมีความเชื่อมโยงกัน สมาชิกเขตเศรษฐกิจเอเปคจะต้องร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ผ่านการเรียนรู้จากประสบการณ์ของสมาชิกเขตเศรษฐกิจต่าง ๆ บนพื้นฐานของผลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อก้าวไปข้างหน้าด้วยกันอย่างมีพลวัต สู่อนาคตที่มีความยั่งยืนในทุกมิติ อันจะนำมาซึ่งความกินดีอยู่ดีและสันติสุขของประชาชนในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิกต่อไป

ในปี 2565 ประเทศไทยเป็นเจ้าภาพจัดการประชุมเอเปค ครั้งที่ 29 คาดว่าจะเป็นการประชุมแบบพบหน้ากันอย่างเต็มรูปแบบ (Physical Meeting) เป็นครั้งแรก หลังจากการเป็นเจ้าภาพของปาปัวนิวกินีเมื่อปี 2561 สถานะปัจจุบันการดำเนินการเตรียมความพร้อมของไทยด้านสารถะ คณะกรรมการระดับชาติฯ ได้ให้ความเห็นชอบเบื้องต้นต่อ 3 ประเด็นสำคัญ (Priorities) ภายใต้การประชุมเอเปคปี 2565 ประกอบด้วย

จัดทำโดย :
นายเมธี ลายประดิษฐ์

แหล่งข้อมูลอ้างอิง :
การดำเนินงานด้านเศรษฐกิจอุตสาหกรรมระหว่างประเทศ
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

นายทองชัย ขวลิทธิเชษฐ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ร่วมพิธีลงนามบันทึกความเข้าใจโครงการการใช้ประโยชน์ไบโอและยอด้วยเป็นเชื้อเพลิงทดแทนเพื่อลดปัญหาอ้อยไฟไหม้และฝุ่นละอองขนาดเล็กกว่า 2.5 ไมครอน (PM2.5) ระหว่างสำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย กับบริษัทผลิตภัณฑ์และวัตถุก่อสร้าง จำกัด (CPAC) ในธุรกิจซีเมนต์และผลิตภัณฑ์ก่อสร้างเอสซีจี (SCG) โดยมีนายทองชัย สังสิทธิ์สวัสดิ์ ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นประธานในพิธี วันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2564 ณ สำนักงานคณะกรรมการอ้อยและน้ำตาลทราย

นางสาวพะเยาว์ คำมุข รองผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม ร่วมการประชุมสร้างความร่วมมือเรื่อง “การพัฒนาและส่งเสริมอุตสาหกรรมแปรรูปพืชเชิงพาณิชย์” ภายใต้โครงการสนับสนุนอุตสาหกรรมแปรรูปพืชเชิงพาณิชย์ เพื่อตอบสนองเศรษฐกิจชีวภาพ (Bioeconomy) โดยมี นายสุชาติ ไตรแสงรุจิระ ที่ปรึกษารัฐมนตรีว่าการกระทรวงอุตสาหกรรม เป็นประธาน วันที่ 22 กุมภาพันธ์ 2564 ณ โรงแรมรอยัลริเวอร์ กรุงเทพฯ

นายทองชัย ขวลิทธิเชษฐ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม แลงข่าวสดขึ้นอุตสาหกรรมเดือนมกราคม ปี 2564 วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2564 ณ อาคารสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

นายทองชัย ขวลิทธิเชษฐ ผู้อำนวยการสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เป็นประธานการประชุมคณะกรรมการดัชนีอุตสาหกรรมผ่านระบบ Video Conference 25 กุมภาพันธ์ 2564 ณ อาคารสำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ดัชนีเตือนภัย!

สถานการณ์ เศรษฐกิจอุตสาหกรรม

ดัชนีเตือนภัยอุตสาหกรรมรายจังหวัด

เป็นตัวชี้วัดที่ใช้ติดตามภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมสำคัญระดับจังหวัด ในปัจจุบันและประเมินทิศทางในอนาคต โดยอาศัย ข้อมูลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้ประกอบการ

เป็นเครื่องมือแจ้งเตือนภาวะของอุตสาหกรรมในการรวม

ใช้วิเคราะห์ประเด็นปัญหาหรืออุปสรรคที่เป็นปัจจัยสำคัญ

สะท้อนถึงทิศทางห่วงโซ่อุปทานที่เกี่ยวข้องกับอุตสาหกรรมเป้าหมาย

ภาครัฐ

ประโยชน์

ภาคเอกชน

1

ใช้เป็นวัตถุดิบในการประเมินทิศทางอุตสาหกรรมเชิงพื้นที่ทั้งในปัจจุบันและอนาคต

2

เตรียมรับมือกับภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรม เพื่อบรรเทา ความเสียหายที่จะเกิดขึ้น

3

ปรับเปลี่ยนมาตรการส่งเสริมให้เหมาะสมกับภาวะเศรษฐกิจอุตสาหกรรมในแต่ละช่วงเวลา

ใช้ประกอบการวางแผนธุรกิจให้สอดคล้องกับสถานการณ์ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

1

เป็นแหล่งข้อมูลข่าวสารบ่งชี้ถึงสภาวะธุรกิจเชิงพื้นที่ให้ แก่ผู้ประกอบการ

2

เจ้าหน้าที่สำนักงานอุตสาหกรรมจังหวัดสามารถบันทึกข้อมูลและดูผลรายงานการวิเคราะห์ได้ที่เว็บไซต์ : gpp.industry.go.th

การให้ข้อมูลผ่าน Single-form และการเชื่อมโยงกับดัชนีเตือนภัย ติดตามได้ 2 ช่องทาง ได้แก่

ไปรษณีย์ : กองสารสนเทศและดัชนีเศรษฐกิจอุตสาหกรรม
สำนักงานเศรษฐกิจอุตสาหกรรม 75/6 ถนนพระรามที่ 6
แขวงทุ่งพญาไท เขตราชเทวี กทม 10400

ออนไลน์ :
อีเมล : olesurveys@ole.go.th
เว็บไซต์ : www.isingleform.go.th

